

presentatie.

Burgerinitiatieven versterken vanuit partnerschap

Dag 1 – 11 februari 2026

Socius

Nele Vanderhulst

6/02/2026

Welkom en check in

Grenzen-respecterend gedrag

▪ Luister:

- Laat anderen uitspreken. Onderbreek hun verhaal niet.
- Als professionals onder elkaar probeer je de ervaringen van de anderen te begrijpen. Om te begrijpen, stel je vragen.
- Wat anderen hier vertellen, verspreid je niet buiten deze bijeenkomst.

▪ Spreek:

- Spreek vanuit je eigen ervaring, in de ik-vorm.
- Wees helder in je inbreng. Houd die *to the point* en gericht op de inhoud.
- Spreek langzaam en kijk rond om af te toetsen of anderen je begrijpen.
- Wees respectvol over iedereen hier en over de mensen, groepen en gemeenschappen daarbuiten. Spreek op een manier die hen in hun waarde laat.

▪ Geef aan:

- Vraag een time-out als je het moet laten bezinken, als je grens bereikt is of als die werd overschreden.
- Een energiepeiler seint wanneer de groep de energie verliest.
- Vul in de evaluatie in wanneer iets voor jou niet veilig voelde.

so
cius.

steunpunt
sociaal-cultureel
werk

Een driedaags traject

Dag 1 – 11/02/26

- Inleiding in burgerinitiatieven
- Burgerinitiatieven en jouw organisatie

Dag 2 – 18/03/26

- Op naar Hasselt
- Kennismaking met commons
- In samenwerking met Commons Lab

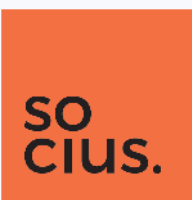
Dag 3 – 22/04/26

- Versterken van burgerinitiatieven:
 - Op missie en visie
 - Zichtbaarheid
 - Middelen
 - Netwerken
- Ruimte voor eigen inbreng

JULLIE EIGEN ERVARINGEN

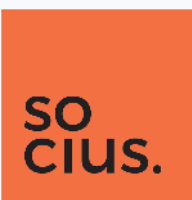
Opbouw van de dag

- Welkom – '10
- Kennismaking en verwachtingen – '45
- Focus op burgerinitiatieven in de voormiddag: - '90
 - Burgerinitiatieven vs burgers betrekken + een (niet zo) heldere afbakening
 - Een grote diversiteit aan initiatieven: enkele voorbeelden
 - Inzicht in soorten trekkers
 - De verschillende mogelijke parcoursen
 - Noden en behoeften
- Focus op jou en je organisatie in de namiddag – '150
 - Wat wil je en wat kan je?
 - Jij als grenswerker

Kennismaking en verwachtingen

- Vertel jouw verhaal aan één collega: je gesprekspartner schrijft jouw verhaal op/tekent en stelt jou straks voor aan de rest van de groep
 - Wie ben jij?
 - Wat doet je organisatie/dienst?
 - Welke relatie heb je al (dan niet) met burgerinitiatieven?
 - Wat zoek je op dit vormingstraject? Wat verwacht je mee naar huis te nemen?

Als opwarmer

Door welke bril kijk jij naar burgerinitiatieven?

Interview Bond Beter Leefmilieu:

"Vraag aan elke medewerker of lidorganisatie wat burgerinitiatieven zijn en je krijgt telkens een ander antwoord."

Als ik burgerinitiatieven voor ogen houd, dan denk ik vooral aan burgers die:

- blijvende publieke diensten en activiteiten organiseren
- daartoe samenwerken met (lokale) overheid
- en de nodige formele afspraken onder elkaar en met mogelijke partners maken

Als ik burgerinitiatieven voor ogen houd, dan denk ik vooral aan burgers die:

- heel praktisch gericht zijn (doeners)
- begaan zijn met de leefbaarheid van hun directe omgeving
- zeer informeel met elkaar omgaan
- hun initiatief beëindigen eens hun wensen zijn ingelost

Als ik burgerinitiatieven voor ogen houd, dan denk ik vooral aan burgers die:

- vinden dat het grondig anders moet en initiatief op lange termijn noodzakelijk is
- begaan zijn met natuur en milieu en een duurzame samenleving willen
- actief samenwerken met partners die dezelfde doelen nastreven

participatie- samenleving

Als ik burgerinitiatieven voor ogen houd, dan denk ik vooral aan burgers die:

- blijvende publieke diensten en activiteiten organiseren
- daartoe samenwerken met (lokale) overheid
- en de nodige formele afspraken onder elkaar en met mogelijke partners maken

doe-democratie

Als ik burgerinitiatieven voor ogen houd, dan denk ik vooral aan burgers die:

- heel praktisch gericht zijn (doeners)
- begaan zijn met de leefbaarheid van hun directe omgeving
- zeer informeel met elkaar omgaan
- hun initiatief beëindigen eens hun wensen zijn ingelost

duurzaamheids- transitie

Als ik burgerinitiatieven voor ogen houd, dan denk ik vooral aan burgers die:

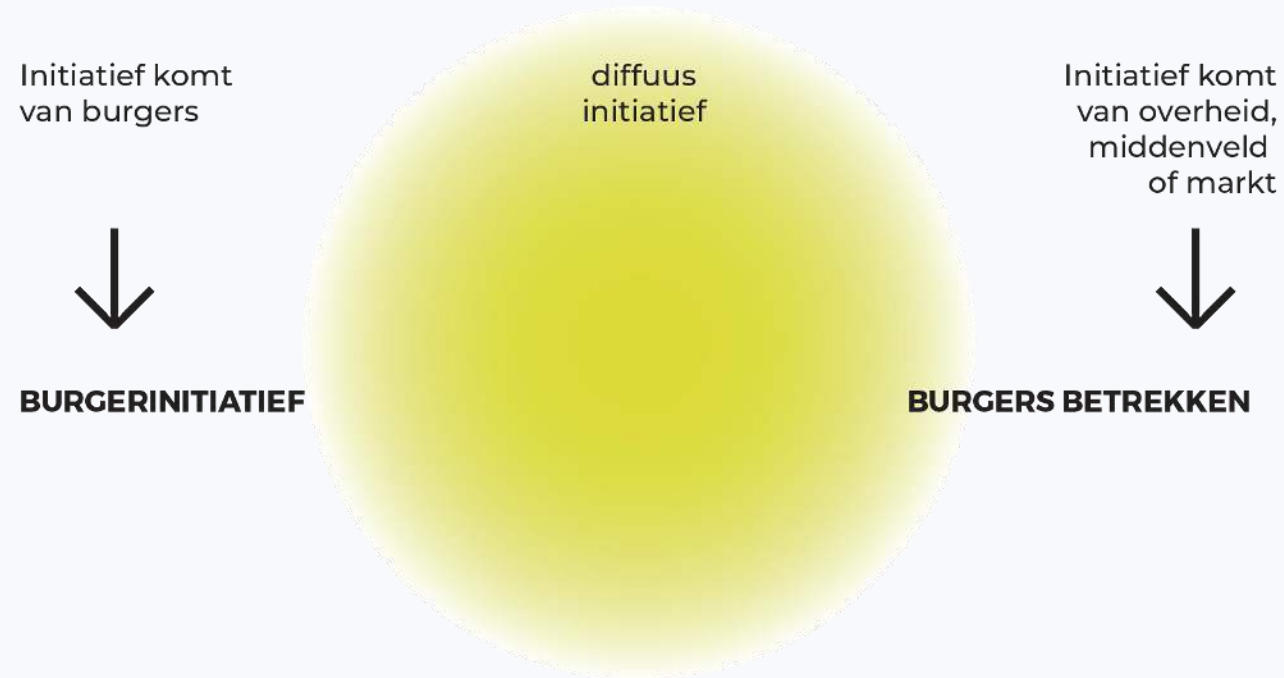
- vinden dat het grondig anders moet en initiatief op lange termijn noodzakelijk is
- begaan zijn met natuur en milieu en een duurzame samenleving willen
- actief samenwerken met partners die dezelfde doelen nastreven

	participatie- samenleving	doe-democratie	duurzaamheids- transitie
	kenmerken van het discours		
referentiekader	beleid	praktijk	wetenschap
pleitbezorgers	beleidsactoren	civiele actoren onderzoekers	internationale gemeenschap gelijkgezinden
ambitie	minder overheid meer initiatief door burgers	leefbaarheid	duurzame samenleving
rol overheid	betrokken en belanghebbende	onbepaald (wisselende invulling)	partner
	kenmerken van prototypische burgerinitiatieven		
formalisering	minimale mate van formalisering	informeel in aanvang	heel divers
termijnperspectief	lang	kort en lang	lang

Een afbakening van burgerinitiatief

Burgerinitiatief vs burgers betrekken

Burgerinitiatieven

- het initiatief komt tot stand binnen de leefwereld van burgers
- burgers starten het initiatief (al dan niet samen met andere actoren)
- het initiatief steunt op de persoonlijke bewogenheid van burgers
- burgers sturen het initiatief
- het initiatief overstijgt het private belang

Tussentijdse reflectie

Hoe wordt in jouw organisatie/lokaal bestuur met het onderscheid tussen burgers betrekken en burgerinitiatieven omgegaan? Welke beweegredenen liggen aan de basis van de interesse voor burgerinitiatieven?

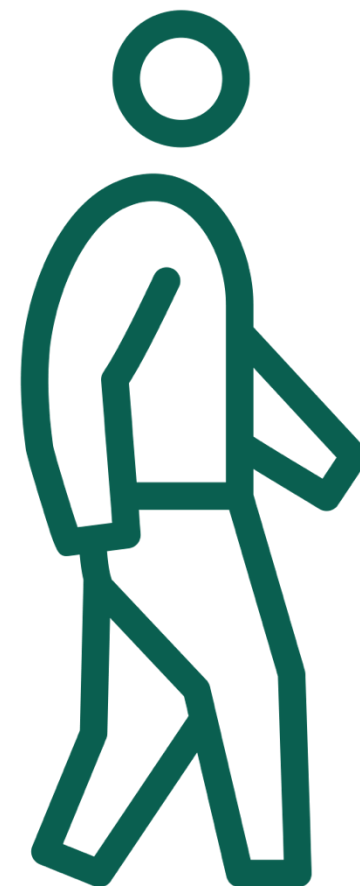

Tijd voor pauze

Een grote diversiteit

Het ruime speelveld van burgerinitiatieven aan de hand van voorbeelden

Figuur 36: vijftien onderscheiden stromen in het civiel sociaal-cultureel werkveld (sociaal-cultureel volwassenenwerk en burgerinitiatieven)

Duurzaam (samen)leven

so
cius.

steunpunt
sociaal-cultureel
werk

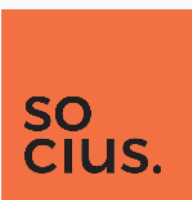
De Klimaatdichters:

beweging van Nederlandstalige
woordkunstenaars 'poëzie als verzet tegen
klimaatmoeheid'.

Coop centraal: coöperatieve
supermarkt in Antwerpen

Bouwen aan leefbare buurten

- [Fundament 2060](#) – burgercollectief leegstaande kerkkelder Antwerpen-Noord
- [interview](#)

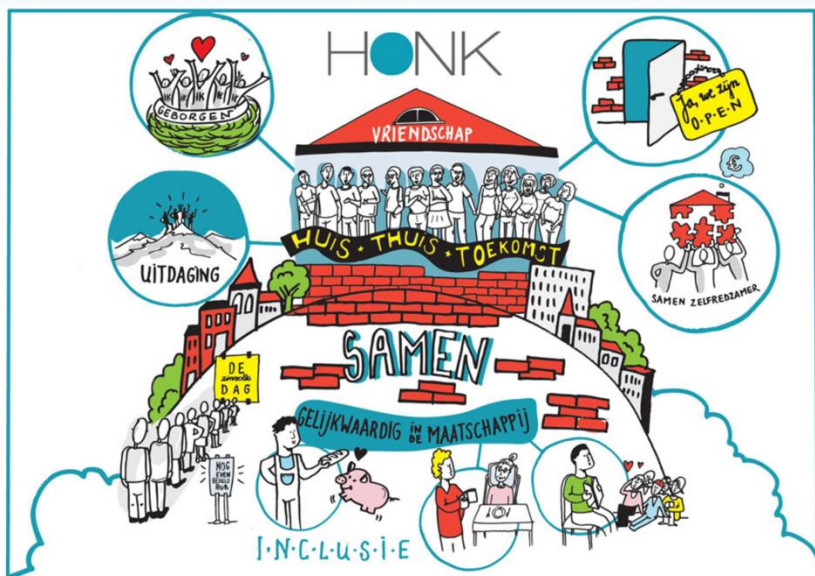

Melsen Bloedt
Battels Geraas
[Red het Kolmenveld](#)

Samen vorm geven aan zorg

so
cius.

steunpunt
sociaal-cultureel
werk

[HONK](#) – cohousing/instelling voor vriendengroep van jongeren met een beperking

[interview](#)

[AfroMedica](#): inclusieve gezondheidszorg

Zin geven en identiteit vormen

so
cius.

steunpunt
sociaal-cultureel
werk

[Girls Go Boom](#): collectief dat ijvert voor meer vrouw op het podium

[Untold Asian Stories](#): verhalen van de Aziatische gemeenschap vertellen en zo diversiteitsdebat verbreden

Publieke ruimte vormgeven

so
cius.

steunpunt
sociaal-cultureel
werk

[Marke 2010/2030](#): bewonersplatform in Marke

[Urban Foxes](#): zetten in op placemaking waarbij burgers actief betrokken worden bij het vormgeven van de eigen stad

[Interview](#)

Inzicht in trekkers

Tussentijdse reflectie

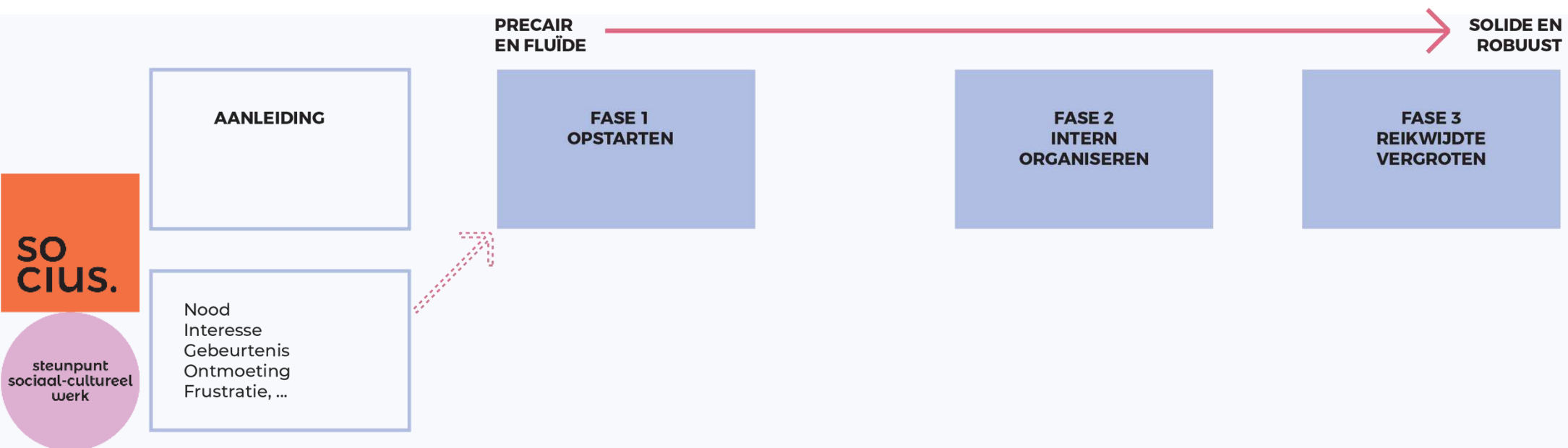
Welke burgerinitiatieven kom jij tegen in je netwerk? Waar zijn ze mee bezig? Voor welke initiatieven heb je oog, voor welke minder? Heb je een idee waarom je met bepaalde initiatieven niet in contact komt?

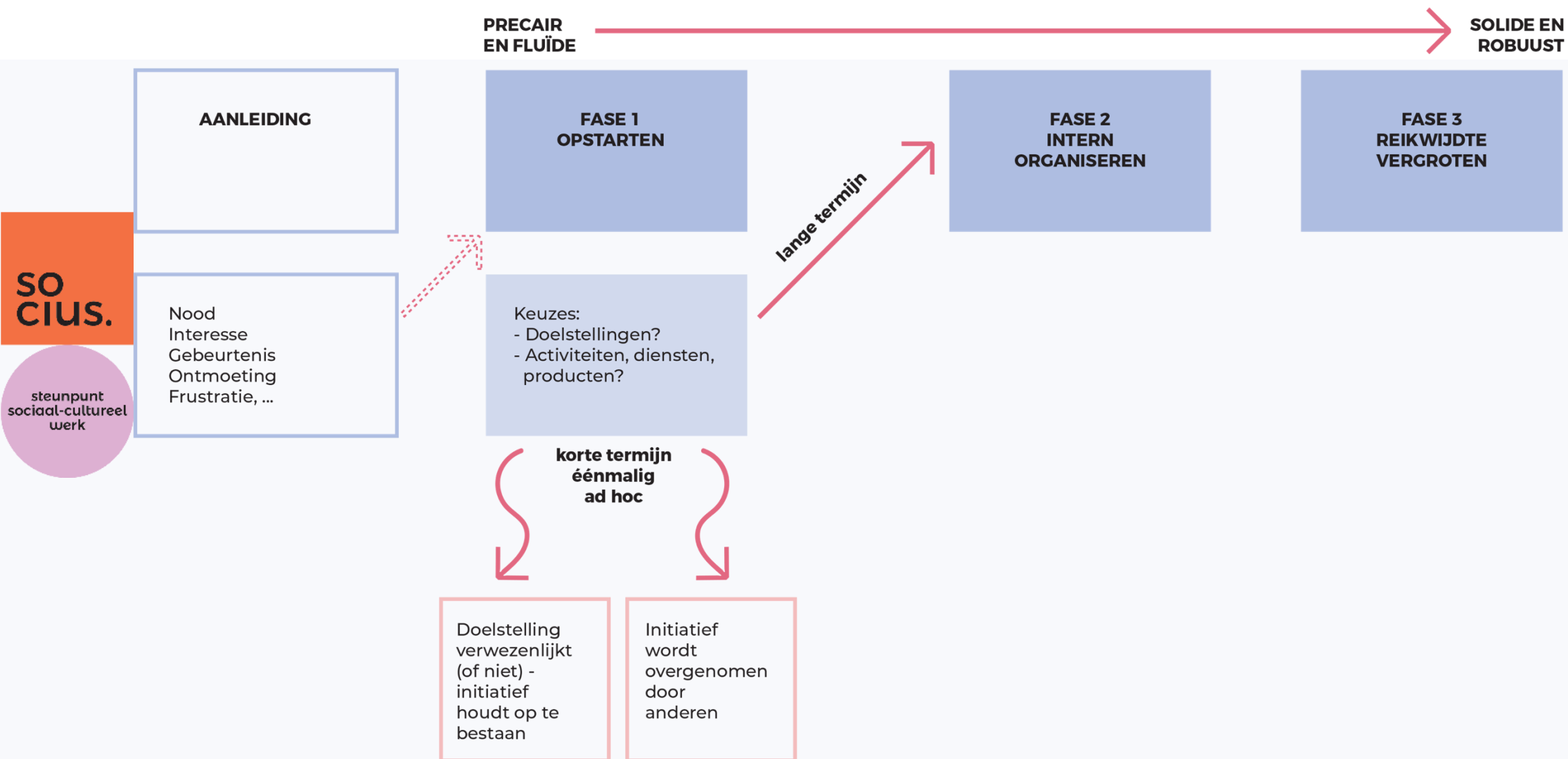

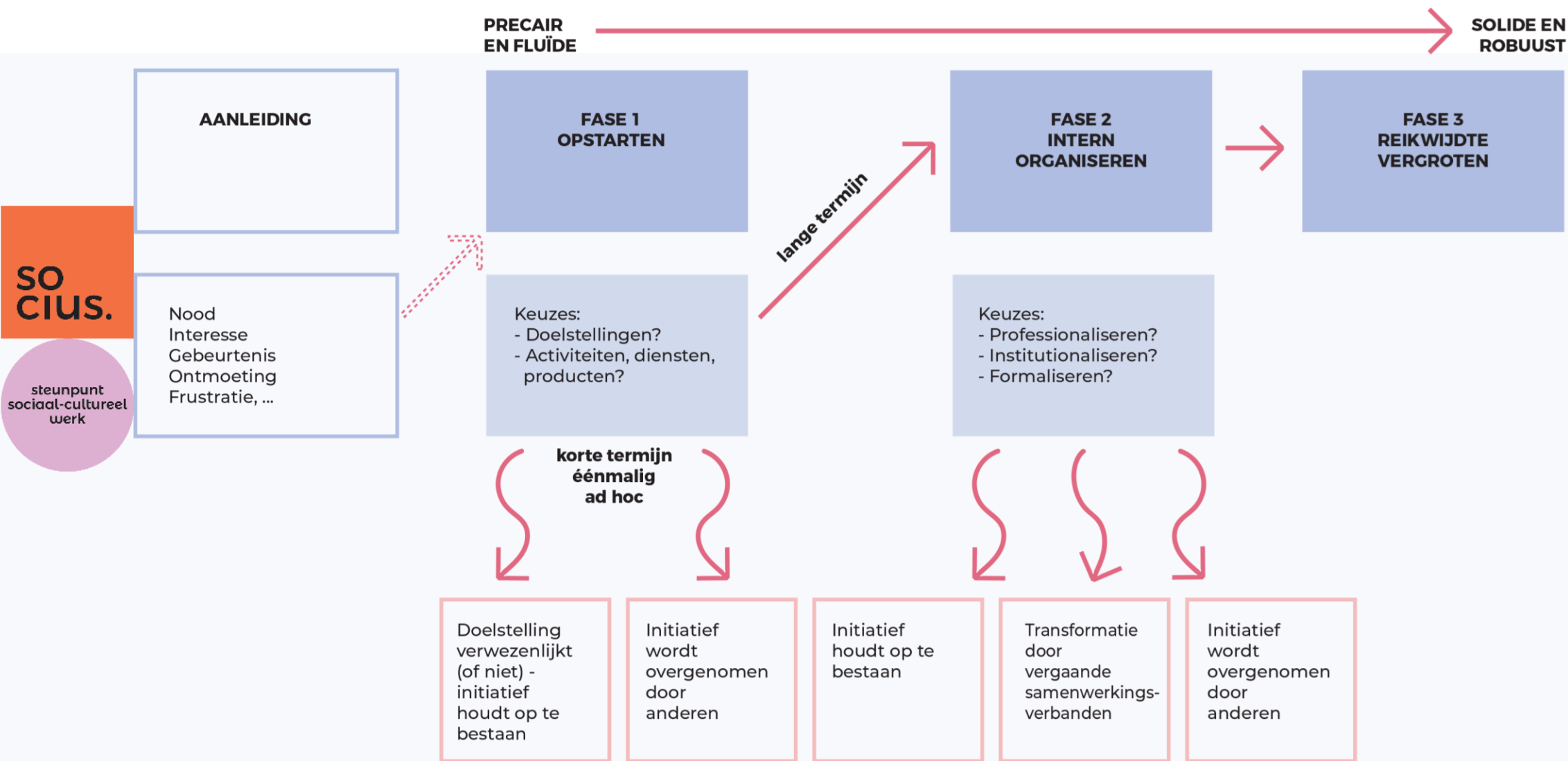
Veel mogelijke parcoursen

Over hoe burgerinitiatieven hun eigen pad (kunnen)
uitstippelen

Parcours

Tussentijdse reflectie

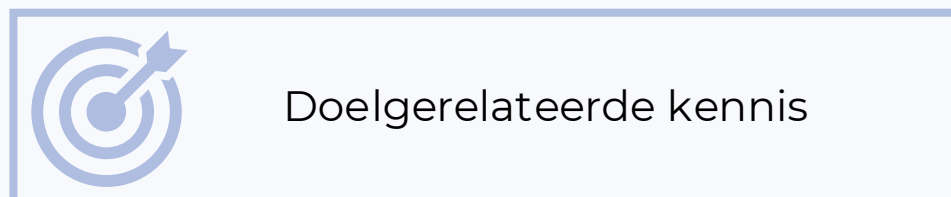
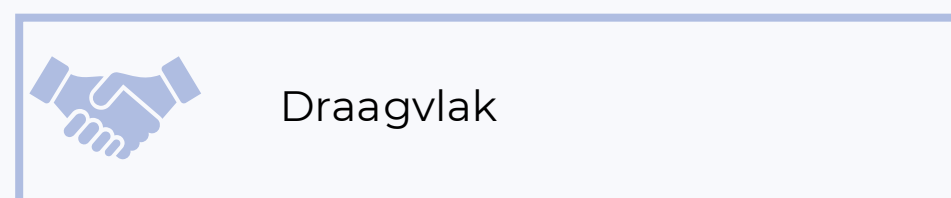
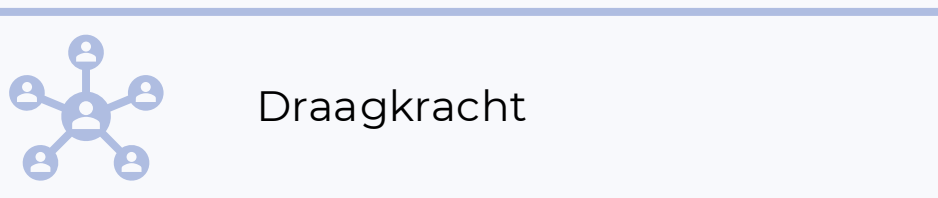
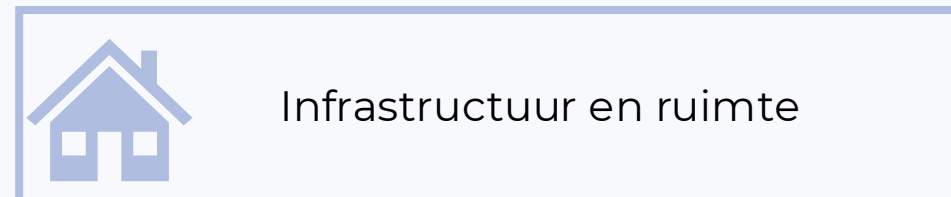
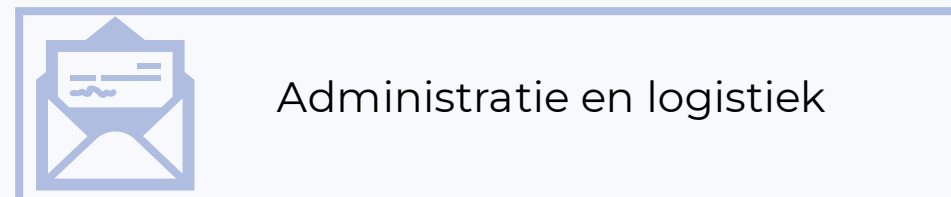
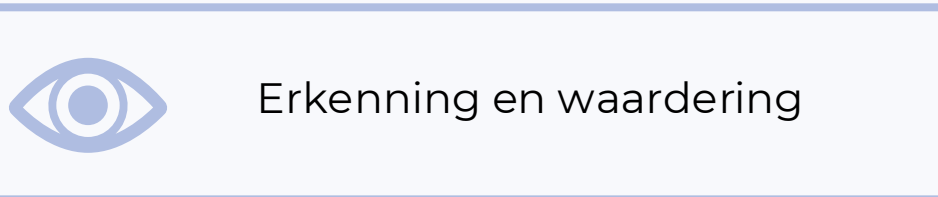

Zijn deze verschillende parcoursen herkenbaar? In welke fase zitten de burgerinitiatieven met wie jij te maken hebt? En welke vragen of welke worstelingen detecteer je bij hen?

noden en behoeften

Noden en behoeften

Top 4

Erkenning en waardering

Administratie en logistiek

Financiële middelen

Infrastructuur en ruimte

Draagkracht

Draagvlak

Uitwisseling en netwerking

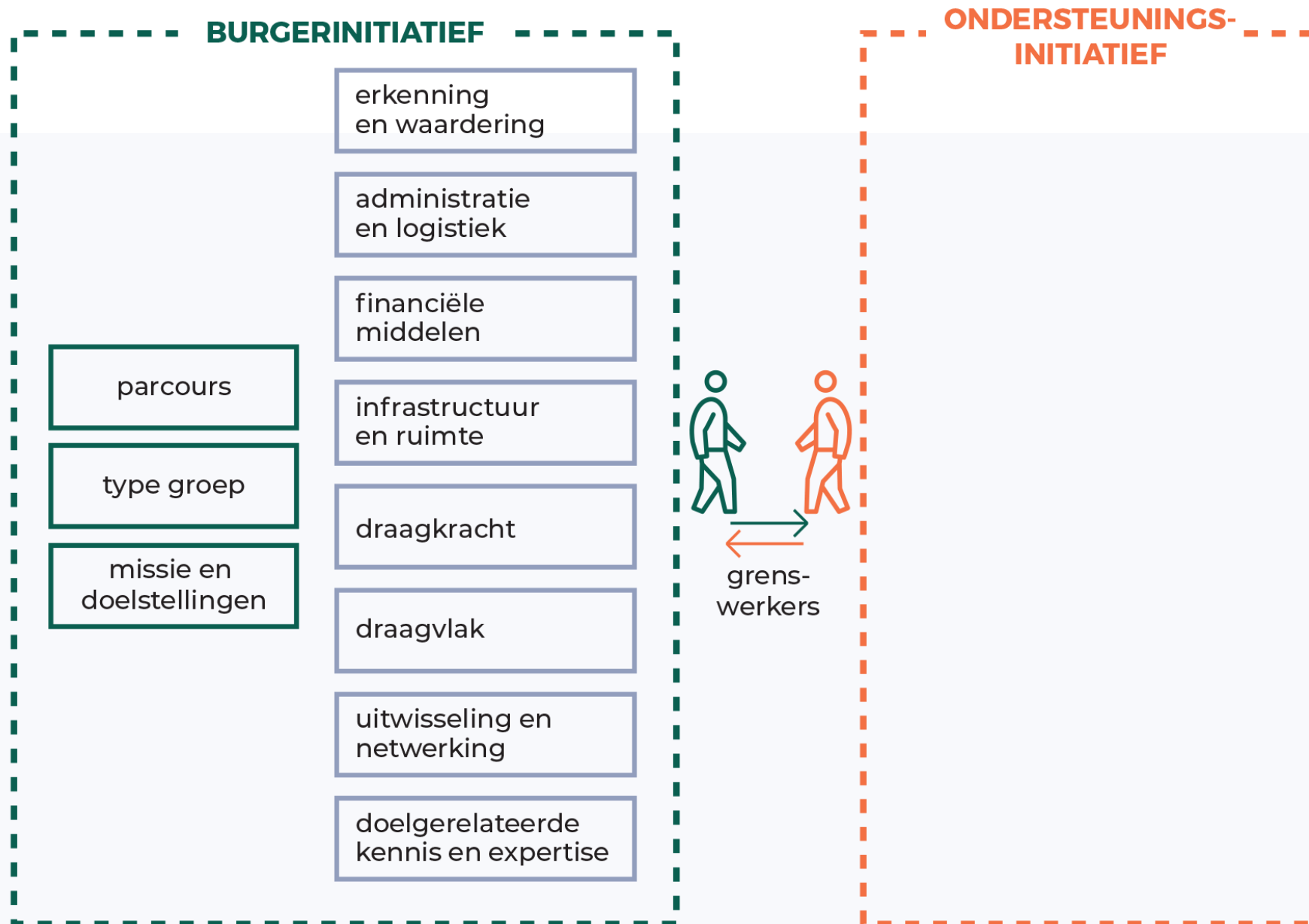

Doelgerelateerde kennis

Op zoek naar partners

Tijd voor lunch

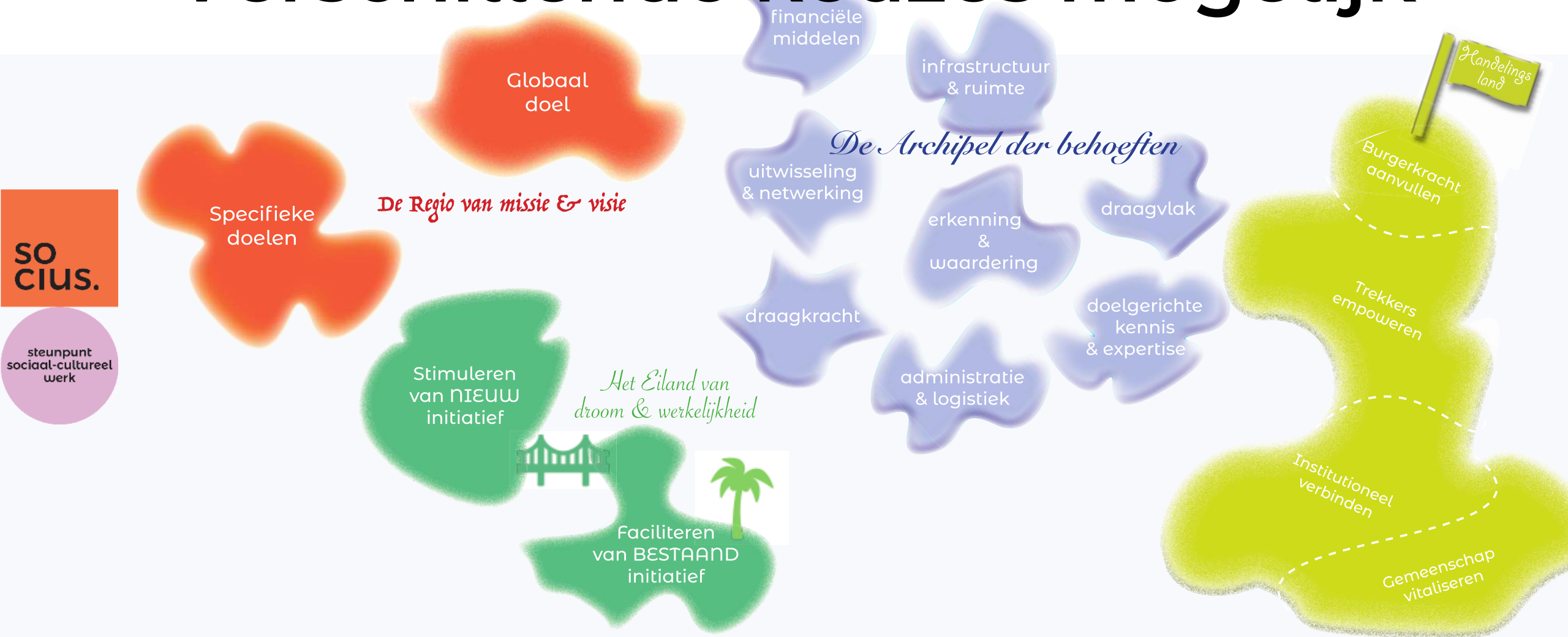

Over naar de andere kant van de grens: jullie

Op welke manier kan je burgerinitiatieven
versterken? En welke keuzes maak je
als organisatie?

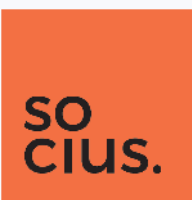

Verschillende keuzes mogelijk

Aanpak

- We schotelen jullie telkens een keuze voor.
- We vragen jullie om je te positioneren.
- We bespreken even waarom je deze keuze maakte

Specifiek doel

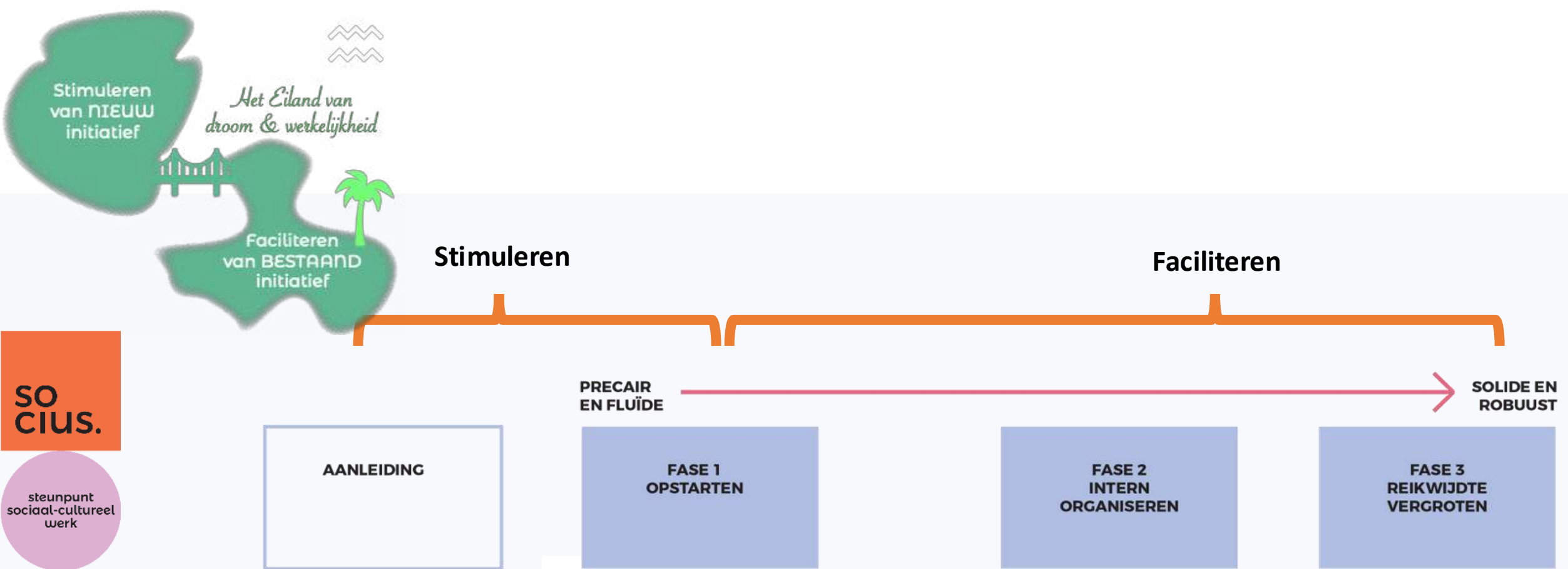
- Burgerinitiatieven ondersteunen als bijdrage tot (thema-, domein-, beleids-, doelgroep-)specifieke veranderingsprocessen in de samenleving.
- Duidelijke relaties met specifieke burgerinitiatieven als partners (doelgerichte netwerken).
- Ondersteuning van andere dan burgerinitiatieven is relevant zolang die verantwoord bijdragen aan het gedeelde specifieke doel.

Globaal
doel

De Regio van missie & visie

Globaal doel (meer democratie)

- Burgerinitiatieven ondersteunen als bijdrage tot democratische processen in de samenleving.
- Zich tot een breed en versnipperd veld van uiteenlopende burgerinitiatieven verhouden (open netwerken).
- Focus op burgerinitiatief als vorm van directe, participatieve democratie en eventueel ook op diverse vormen van burgers betrekken.

voorwaarden tot burgerinitiatief scheppen

Instrumenten: buurtbudgetten, ruimte ter beschikking stellen voor (tijdelijke) invulling, ...

Issues:

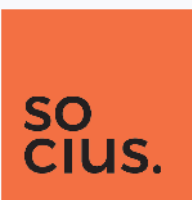
- overtrokken verwachtingen burgers temperen
 - bureaucratische barrières wegwerken
 - ...

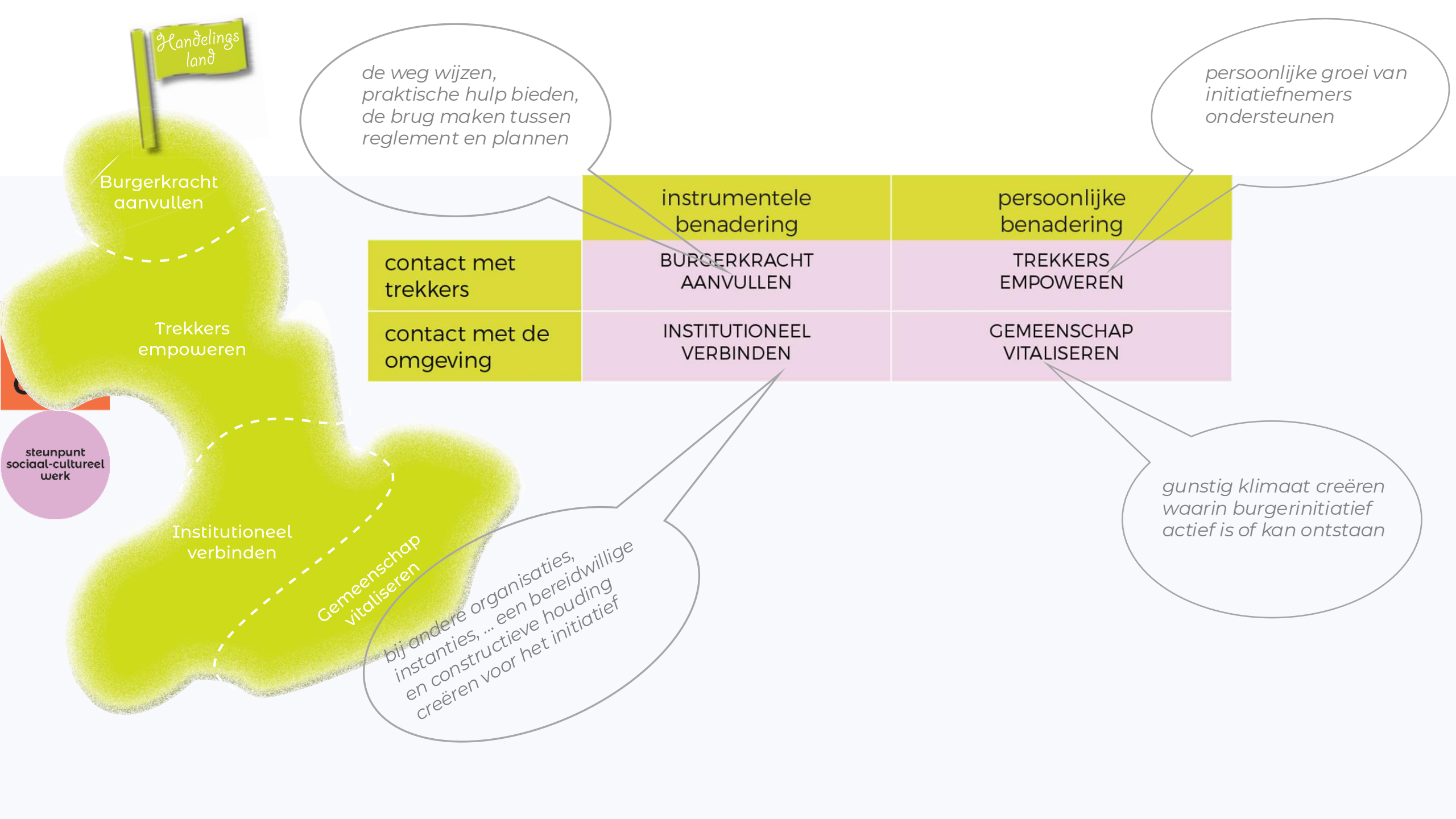
inspelen op vragen van initiatieven

maatwerk, geen one size fits-all aanpak

Issues:

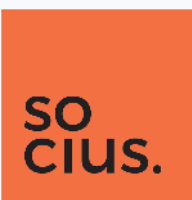
- Voldoende terughoudendheid om initiatief niet over te nemen
- ...

Aan de slag

- Zet je even met twee of drie en stippel jouw eigen vaarroute uit ter versterking van burgerinitiatieven ('30 min)

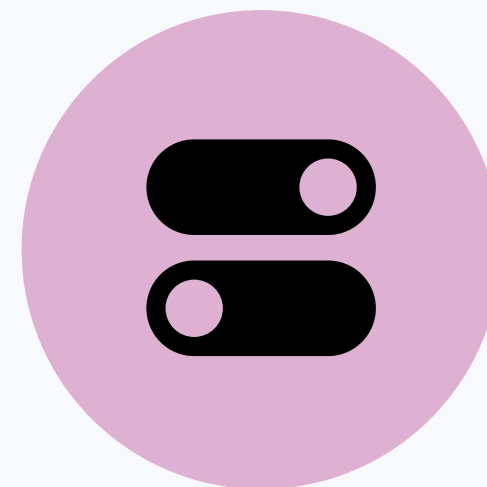
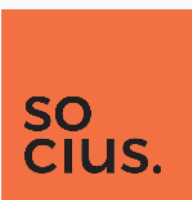

Tijd voor pauze

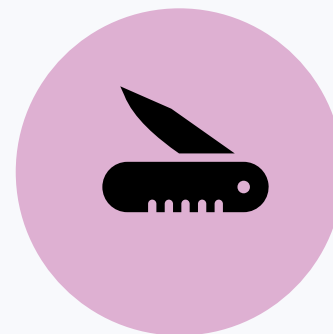
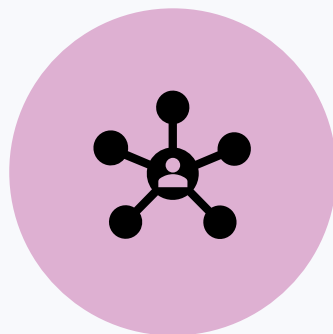
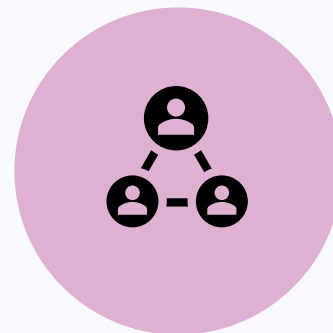

De grenswerker in jou

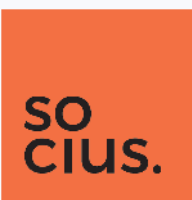
Wat doen grenswerkers?

Wie zijn ze?

Wat maakt grenswerk mogelijk?

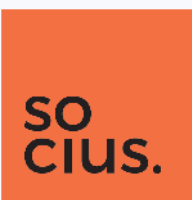

Groepsgesprek

Aan de hand van stellingen jezelf onder de loep

Meer weten en lezen?

- [Veldverkenning burgerinitiatieven](#)
- [Take Five](#). Vijf minuten of langer nadenken over hoe gemeenten lokale burgerinitiatieven kunnen laten bloeien
- [Burgerinitiatieven en de kracht van de plek](#)
- [Over zien en gezien worden. Burgerinitiatieven door mensen met een migratieachtergrond.](#)
- [Hoe burgerinitiatieven aan politiek doen](#)

Check out

Contact

Socius, Steunpunt sociaal-cultureel werk vzw

Saintelettesquare 19, 1000 Brussel

02 215 27 08

welkom@socius.be

www.socius.be

 @sociustweets

 facebook.com/sociaalcultureel

